

Telling slaapplaatsen ganzen en Wulpen in het Markiezaat op 18 januari 2020

Ganzen en zwanen zoeken 's avonds grote meren of andere waterplassen op om daar te overnachten. Ze verlagen zo het risico op predatie door roofdieren als de Vos. In de vroege ochtend vertrekken ze weer naar de plekken waar ze voedsel kunnen vinden. Op 18 januari 2020 deden enkele leden van de VWG weer mee aan de landelijke slaapplaatsstelling van ganzen en zwanen. Ton Bakker, Marike de Haan, Jan Hogerwaard, Sjaan Hopmans en Hidde Bult telden tussen 7:50 en 9:15 uur ganzen en Wulpen toen ze hun slaapplaats in het oostelijke Markiezaatsmeer verlieten. We hadden ons weer verdeeld over de Binnenbandijk in het noorden, de Duintjes in het midden en de Hogerwaardpolderdijk in het zuiden (Tabel 1). De bewolking was aanvankelijk niet erg zwaar en het werd vrij snel lichter. Er stond een stevige wind uit het westen en na ruim een uur stil staan was iedereen behoorlijk verkleumd.

Tabel 1. Aantal vogels per telpost op 18-01-2020.

Naam	Duintjes	Hogerwaard- polder	Binnen- bandijk	Som
Knobbelzwaan			1	1
Kleine Zwaan	26	2		28
Toendrarietgans	117	328		445
Kolgans	3621	180		3801
Grauwe Gans	245	1012	296	1553
Kol/Toendrarietgans	280			280
Brandgans	24	284		308
Blauwe Kiekendief	1			1
Wulp	445	1	12	458
	4759	1807	309	6875

De eerste ganzen vertrokken rond 08:10, dat was zo'n 30 min voor zonopkomst. De grote meute vertrok rond 08:30 en toen was het heel lastig om de verschillende soorten te onderscheiden. De aantallen worden op de Sovon site voor heel Nederland verzameld. Daar geef ik altijd aan dat de meeste getallen ongeveer juist zijn, omdat het zo lastig is om gemengde groepen juist in te schatten. Overigens slapen er ook duizenden meeuwen in het Markiezaat, maar die zijn tijdens de avondspits wat beter te tellen.

Zoals meestal passeerden de meeste vogels bij de Duintjes, bij de Binnenbandijk viel dit keer weinig verkeer te noteren (Tabel 1). Afgelopen september was dat juist de drukste plek tijdens de wulpentelling, er kwamen toen 497 vogels langs. Het meerpeil was in de nazomer erg laag en veel Wulpen gingen slapen in de ondiepte voor de Molenplaat. Nu was het daar wellicht te diep omdat het meerpeil sindsdien ca. 30 cm gestegen is. Bij de Duintjes werd een Blauwe Kiekendief opgemerkt, maar dit maal geen Zeearenden.

Bijna evenveel forensen vertrokken dit maal naar oostelijke of zuidelijke richtingen (Tabel 2). Vorig jaar stond er een keiharde westenwind en gingen weinig vogels op pad in zuidelijke richting.

Tabel 2. De uitvliegrichtingen, t.p. = ter plaatse.

Naam	t.p.	NO	O	ZO	Z	som
Knobbelzwaan		1				1
Kleine Zwaan	2				26	28
Toendrarietgans			107	10	328	445
Kolgans		900	2011	710	180	3801

Naam	t.p.	NO	O	ZO	Z	som
Grauwe Gans		296	25		1232	1553
Kol/Toendrarietgans		280				280
Brandgans	30	24			254	308
Blauwe Kiekendief	1					1
Wulp	53	12	10	382	1	458
Eindtotaal	86	1513	2153	1102	2021	6875

In totaal ging het om bijna 7000 vogels. Ten opzichte van januari 2019 lag het aantal forensen ruim 4000 lager (Tabel 3). Die lagere aantallen zijn wellicht het gevolg van de zeer zachte weersomstandigheden tot nu toe. Narcissen staan al in bloei in plantsoenen. Wellicht bleven veel ganzen en zwanen pleisteren in Noord-Nederland en Duitsland. Verder is er de laatste jaren in de omgeving meer water beschikbaar waar ganzen ook kunnen overnachten. Denk aan kreken in de Hogerwaardpolder en aan de Noorpolder onder Ossendrecht. Daar is recent het waterpeil drastisch hoger gezet en er waren flinke waterplassen aanwezig tijdens het telweekend. De Kolgans was weer het talrijkst, gevolgd door de Grauwe Gans. De aantallen van de Wulp, de vogel van het jaar 2019, lagen dit jaar behoorlijk lager. Het is niet duidelijk wat de verklaring is. Van de Kleine Zwaan overnachtten slechts 28 vogels. Twee daarvan bleven ter plaatse om in het Markiezaatsmeer te foerageren. In 2019 bleven bijna alle 157 zwanen in het Markiezaat. Toen was er blijkbaar volop voedsel in de vorm van ondergedoken planten beschikbaar. De overige 26 Kleine Zwanen van afgelopen zaterdag vond ik later die dag terug op een stuk grasland in de Völckerpolder, in gezelschap van 37 Knobbelswanen. Die Knobbels hadden overigens niet in het Markiezaat overnacht.

Tabel 3. Slaapplaatstellingen in het oostelijke Markiezaatsmeer van 2012 tot 2020.

Naam	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Knobbelswaan						147	13		1
Kleine Zwaan		17	54	103	67	259	1	157	28
Zwaan spec.						10			
Toendrarietgans	914	6	1036	1552	195	22	1058	285	445
Kleine Rietgans	6								
Kolgans	3581	287	4601	6469	2124	2175	2758	6507	3801
Grauwe Gans	465	375	1243	1821	1018	1468	1249	2829	1553
Grote Canadese Gans	120		255	253	99	18	49	13	
Brandgans	1671	1942	2275	846	159	350	1500		308
Gans spec.	1050	4520	2368	230		171		120	280
Nijlgans		13	1	3			6		
Blauwe Kiekendief		1			1	1		1	1
Wulp		368	524	461	664	2	1141	1109	458
Eindtotaal	8019	7529	12357	11738	4327	4624	7775	11007	6875

Tot slot: Ton, Marike, Jan en Sjaan van harte bedankt voor jullie inzet!

Verslag door Hidde Bult.
Putte, 24 januari 2020.